

### פרשת ויגש - שיחה יט

לקוטי שיחות חלק ל - עמודים 235-229

שנוקט לצאת לחוצה לארץ, היינו יראת  
היתה (לא מהירידה למצרים, המפורשת  
בפירוש רש"י) מוהיציאה מן הארץ, ואין  
הפרש לאיזה מקום הוא יוצא, למצרים  
או לארץ אחרת.

וישיל ששני השינויים תלויים זכ"י:  
הירידה למצרים (לארץ חדשה בכלל,  
וכפרט למצרים, וכדלמנן סעיף ב) - מ-  
עוררת היראה (דאגה): והיציאה מא"י  
(לחוצה לארץ) אינה מעוררת יראה, אלא  
צער (ה"י מוצר"י).

אבל צ"ע: מניח לרש"י להוציא את  
הכתוב מפשוטו?

ב. מקורו של פירוש זה הוא (לכא-  
רה) בפירוש דרשא, וי"ל: "שמע יעקב על  
זיסף שהוא חי והי' מהרהר בלבו ואמר  
אין אצונו ארץ אבותי ואת ארץ מולדתי  
ואת ארץ ששכנינו של הקפ"ה בתוכה  
ואל"ל אל ארץ בני חמי כארץ שאין  
יראת שמים ביניהם".

ותמוה מאד:

הרי גם הפדר"א (כפירושו שהוא גם)  
ע"ד הדר"ש) לא התמקם בהשש היציאה  
מהארץ לחוד - שהי' יעקב, מהרהר בו,  
אין אצונו ארץ אבותי כו"ו - אלא  
ממשיך שהרהר ודאג גם על מקום הל"י-  
כחו, "ואל"ל אל ארץ בני חמי כארץ שאין  
יראת שמים ביניהם", והיינו בהתחמם

- 6) רפ"י"ט. הובא גם ביליש פרשתו עה"פ.
- 7) שהכתוב לארץ מצרים, ובפ"ש (תהלים קה,  
גב - הובא בפירוש ל"ד מ"ג, יג (סופ"ט) ויבא שיראל  
מצרים ויעקב ג' בארץ חם.
- 8) בילקוט פרשתו עה"פ: ואל"ל לי אל ארץ

### לקוטי שיחות - פרשיות

ככל בני ישראל שיוכלו לנסוק בהפצת התורה  
והיהדות, והפצת מעיינות החסידות, בכל  
מקום ומצב, גם במצרים, חוצה שאין  
חוצה הימנו,

ובאופן, שלא זו בלבד שהייתם ב-  
מקום ה"חוצה" (מצרים) לא יגיע מדברי-  
קותם בה, אלא אדו"ב - שפועלים  
ומשפיעים בכל "ארץ מצרים", לכוף את  
כל באי העולם לקבל מצוות שצטוו בני  
נו. מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה  
והודיענו ע"י משה רבינו" (כפסק דין  
ברור של הרמב"ם).

ואף אם לפעמים נראה כחילה ש-  
והי' שליחות של "אלקים" - באופן של  
דין והעלם והסתר, וכפרט אם ישנם  
העלמות והסתרים כו' היכולים לגרום  
לצער ועגמת נפש כו', הרי על ידי  
"זסוף" מקבלים הכח, לגלות אלקות גם  
במקום השליחות, ועוד - להגיע (על ידי  
ירידה זו) לעילוי גדול ביותר, "זסוף  
ה' לי כו' אחו", עד לעלי והוספה שבאין  
עורך.

ועל ידי שמוציאים יותר שאת יותר  
עו בעבודתו של "יזוף" - הפצת התורה  
והיהדות והמעיינות חוצה, עד לחוצה ש-  
אין חוצה הימנו, מקרבים ומזרזים גאולה  
האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו,  
שיבנה מקומו במקומו ויקבץ נדחי ישר-  
אל ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה'  
ביתו, ובמהרה בימינו ממש.

(משיחת יום ג', ה' טבת, תשמ"ז)

אשר שלא יזוף" היראה יעקב שיוסף  
עומד בצדקו גם במצרים - "ותחי רוח  
יעקב" (כ"ל).

אבל אין זה ענין של חידוש (כ"כ)  
בנוגע ליעקב - שהרי גם אצלו מצטנו  
דוגמתו (עכ"פ טעו"ן זה) שהי' כי שנה  
בבית לבו הארמי שלא מצטנו כזאת אצל  
אברום ויצחק) ועד שם בכל כחו"ט -  
ומ"מ ה"י "שלים בתורתו", "עם לבו  
הרשע גרתי" ומר"ג מצות שמרתי ולא  
למדתי ממלשיו הרעים".

משא"כ הענין השני הנ"ל, שיוסף  
נעשה השליט על כל מצרים - וזהו ח"י-  
דוד גם לגבי יעקב, ולכו' לאחר ש-  
"ותחי רוח יעקב" הוסיף ואמר, ר"ב עוד  
יוסף בני חיי, שכחו של יוסף הוא "ר"ב"  
ו"הרבה מנתנו" [ולכו' בא ענין זה ב-  
"על"מ אורח, ע"ד הנ"ל בתחילת "שלי-  
ש"י].

ה. ומזה יש ללמוד הוראה מיוחדת  
לדורנו זה - שנושא הדור, ב"ק מ"ח  
אדמ"ר, שמו (הראשון) "זסוף".

כ"ק מ"ח אדמ"ר - "זסוף" שבדורנו  
- פתח וסלל את הדרך לכל תלמידיו  
ושלוחיו ההולכים בדרכיו ועל ידיהם

- 62) יצא לא"י.
- 63) רש"י וישלח ל"ג, יח. ב"י עה"פ (פ"ש, ה).
- 64) שבת לג, טע"ב.
- 65) ראה בארובה (ע"ד החסידות) במקומות ש-

- 66) ע"פ המבואר בפנים יזמק מה שאמר יעקב  
"נסתרה דרכי מתי" בנוגע לזה שהקב"ה ה' "עסק"  
להמליך את בנו במצרים - כי זהו ענין "מותר"  
(ולמליך) ממדויג יעקב.
- 67) ה"ל מלכים ס"ח.
- 68) ראה בהערה 61.
- 69) רמב"ם ה"ל מלכים ס"ח.

(כ) בכמה מפורש, "אל תירא" מרדה  
מצד ימיה, ואילו רש"י משנה וכתוב "על

מאד יוצר לו"ו, ובתרגום שם "ודחיל".  
ועק"ו, כלומר: "יראה" היא רגש של  
דאגה ממאורע בעתיד שאפשר שיויק  
לו: "גמ"צ" מורה על רגש של דחוק  
וצער ועגמת נפש, ומתאם גם בקשר  
לצורה ודאגת שהורה או שבענ"ל.

- 1) פרשתו מ"ג.
- 2) וישלח לג, ט.
- 3) וישלח לג, ט. ראה להשמש בלשון דאגה  
בפירוש לשון "תירא" בכמה - ראה לדוגמא: ל'  
מ"א, א. וראה רש"י ס"ח ע"ב. וראה ב"ש הש"ש ל-  
הר"ד"ק מ"ע דא"י.
- 4) ראה פירוש "משפטים ג, כג, וראה שופטים  
ג, ט, וברד"ק שם.
- 5) וי"ל שזהו גם תוכן פירוש וישלח שם: וירא  
שמה יהיה ויצו לו אם יהיו יראתו את אחרים -  
דורוה"א היא מהירוק שאפשר שיויק לו, "שמה  
דורג": משא"כ בהחשש ד' יהיוג הוא את אחרים"  
העיקר הוא הנינו שצטנר לדורנו כו'.

ד. כמה ממפרשי המקרא: ביארן ש-  
"הי"י יעקב מתיירא ואמר עכשיו שאני  
יורד למצרים קרוב הימים שנאמר לזמן  
גזירת שעבוד ועניו על זרע בארץ לא  
להם" וכמ"ש בחי"כ: "לא תדחל מל-  
מיתות למצרים על עיסק שעבודא די  
מסקת עם אברהם". והיינו שהיראה  
ותה על התחלת קיום גזירת "ועבדום  
וענ אותם" בשוראל.

ולכאורה, גם פירוש זה מתאים יותר  
לדרך הפשט - מפירושו של רש"י, כי  
לפי פירש"י חששו של יעקב ה"י רק עניו  
פרסי, הנוגע לו בלבד (על שנוקם לצאת  
לחו"ל): משא"כ לפי פירוש זה ה"י כאן  
חשש כללי, בשייכות לעם ישראל (ור"ע  
יעקב) בכללותו.

וגם המשך הכתוב, "כי לגוי גדול  
אשימך שם" מתיישב יותר לפי פירוש  
זה, כמ"ש החזקוני, אמר לו הקב"ה אל  
הירא מרדה מצרימה אם לאציר ההורתי  
באתי לך להבטיחך אם קרובי מי שעכר  
ועניו גם קרבה הברכה שבכתי את  
זקנו ואעשך לגוי גדול. היינו כי לגוי  
גדול אשימך שם, כלומר: ההבטחה  
"לגוי גדול אשימך שם" יש לה קשר  
ושייכות לקיום ברית בין הנתינים.

מדוע איך לא פרש"י שיעקב ירא  
מקיום גזירת בין הנתינים? והרי לפי  
פרש"י לעיל ער"פ: "ותחזי רוח יעקב" -  
"שרתה עליו שכניה שפירשה ממנו",  
מסתבר לומר, שיעקב דע שזירדה ל-  
22) ואת רמזי פירשנו מן א.ב. חזקוני (הובא  
בצידה לדרך) כאן. אהיה. וראו גם מדרש של  
סוכ כאן. ועוד.

- 23) ל' החזקוני.
- 24) ער"פ. ולהציר מורה שפירשה 12.
- 25) ל' מן יג.
- 26) רש"י ל'.
- 27) פירשנו מן יב.

אפילו בארץ מיוחדת, ולא היו מעורבים  
עם המצרים!]

ולכן מובן בפשטות שאין מקום לראו  
מהבנת המצרים מאחר שלא גזרו עמם  
יחדיו כי אם בארץ שלהם, ארץ גושן.

אבל דוחק גדול לומר שזה מכריח  
להוציא את הכתוב מידי פשוטו (ולפ"ש  
דמשינ', אל תירא מרדה מצרימה" אין  
הכוונה לדאגה על הירדה למצרים כי אם  
שה"י יוצר על היציאה מא"י לחו"ל.)

כי הגם שאין לדמות מצבם של יעקב  
ובניו - שבניעם נפש ויותר - במצרים  
למצבם של אברהם ושרה בירידתן ל-  
מצרים (עד שהוצרד פרעה לשלחם מ-  
שם) מאחר שיעקב ובניו ישבו בארץ  
גושן - מכל מקום מובן בפשטות שה-  
ירדה לארץ מצרים, שאנשי מפורסמים  
בנהגתם והגרושה בחוץ היפך בתכלית  
מיראת שמיים: [הן בג"ע, שטופי זמה  
כמ"ל, והן בע"ע, בעירא. , דחלין ליי"ו]  
ועוד] יש בה לעורר דאגתו ויראתו של  
יעקב.

ואעפ"כ מוציא רש"י את הכתוב מ-  
פשוטו, ומפרש שיעקב ה"י יוצר על  
היציאה מא"י לחו"ל!

19) ולהציר מפרש"י פירשנו מן יב.  
20) וראו פרש"י אחרי (חז, ג) מניד שמפשידה  
של מצרים ב"י מסיילקליס מכל האמות ואחזי פסוק  
שישבו בו ישראל מקולל מן הבל.  
21) ת"א מ"ק מן יב ע"ז מפרש"י שם, וראו  
פירשנו מן יד ובפרש"י. ועוד.

- 22) דמשינ' רש"י שם, ושל ננניי"ש י"ל שראו  
הכוונה לננני"ש שבני האמת כ"א ננני"ש שבניו  
ביאתם לארץ, כחשך הכתוב נמננה ארץ ננו  
אשר אי מ"כ אחים שמה. ונמ"ש דמ"ש בוד"ש  
שלאת"י.
- 23) דמשינ' רש"י שם, ושל ננניי"ש י"ל שראו  
הכוונה לננני"ש שבני האמת כ"א ננני"ש שבניו  
ביאתם לארץ, כחשך הכתוב נמננה ארץ ננו  
אשר אי מ"כ אחים שמה. ונמ"ש דמ"ש בוד"ש  
שלאת"י.

למפורש בקרא שיעקב ירא, מרדה  
מצרימה":

ודקא רש"י, שלא בא לפרש אלא  
פשוטו של מקרא, לא הוכיח ככל מ-  
דאמת לרדה מצרימה כ"א אך ורק ה-  
צער כי על היציאה (מן הארץ) לחו"ל!

[ואין לתרוץ דהחשש "שאיך יראת  
שמים בנייהם (כארא מצרים) אינו ע"פ  
פשוטו של מקרא - כי כבר מציינו לעיל  
דוגמתו בנוגע למצרים בפשט"ם: על  
דברי פרעה לאברהם, "הנה אשחך קח  
ול"י פירש"י, לא כאבמלך שאמר לו"י  
הנה ארצי לפניך אלא אמר לו לך ואל  
תעמד שהמצרים שטופי זמה הסי"ם].

זאת ועוד: לפי פרש"י צ"ע, אך  
מתיישב המשך הכתוב, שהקב"ה הסי"ר  
את צערו של יעקב ע"י שהבטיח לו, כי  
לגוי גדול אשימך שם":

לפי הפרקי דר"א הנ"ל שיעקב ה"י  
ירא לירד למצרים מפני שאין יראת

מסאה, אל חור פילים בני חסי. שאין יראת שמים  
בניהם. אבל (אפילו אח"ל שאל ארץ מסאה ה-  
כוונה לחו"ל בכלל... דוחק - ה"י) גם שם  
ממשיך, אל... בני חס שאין יראת שמים בנייהם,  
שקאי על מצרים.

9) ל' יב, ט.  
10) וירא ב' טו.  
11) את שגם בנוגע לאבמלך הפלשתיים נאמר  
אין יראת אלילים במינים הנה (ירא ב' יא), ולהציר  
מירדל לפירוש שם את ד.

12) וירא וזאת רבב, א: בשעתא דזרח זרח  
יעקב למצרים הנה דחיל הנה אמר דלמא חיי שחזון  
בני בני עממיא, ועי"ז בוחבי בני א.  
13) להציר גם מפירוש ער"פ כאן.  
14) פירשנו מן יב.  
15) ובדברי פרעה, [וחזונה רכס את טוב ארץ  
מצרים] - ארץ גושן (שם) יד ובפרש"י.

- 16) את שפשיחו מתי מספר (וישליח לך, י) חיי  
מקלה בשבילם, "האנו חשבי (שם) לך, י".
- 17) וראו מ' יח.
- 18) שם מ' יב.
- 19) ועוד הוא בפרקי דר"א דפוס ונצי' שחזון  
דמ' ובפר"א הוציאת חמור (ירושל"מ, תשל"ב)  
הביא ע"ז מנתי פוד"א.  
20) כיה ב"ב"ש כתיב (ירושל"מ, תשל"ג).  
וכו הובא בלוקוס דאבוי נאן. ובליש לפינוי לירוח  
בני חס".  
21) אבל פוד"א ת"ל בבושתא התי הובאה  
(דפוס שבו מפורש, ארץ מסאה כארץ מצרים".

וליתר ביאור:

כבר נתבאר במקומי שבפשוטו של מקרא לא מצינו שהאבות היו זדירים מלצאת מא"י לחו"ל. דעם היות שהאבות קיימו כל התורה כולה עד שלא נתנה, וכמפורש בפירושינו בנגוע שלא נתנה, קיים גם גזירות ושבותין דרבנו - מי"מ לא היו נוהגין באיסור יציאה מן ה- ארץ.

וטעם הדבר, כי (ע"ד הפשט) במונ האבות לא התה א"י מובדלת עדיין בקדושתה משאר הארצות, והתורה מזו - בזמנם לא הי' שניו עדיין גם בבבלות הארץ (שתהי' בבבלות עם ישראל), ומה שפירשינו ציווי השם ליעקובי, אל תרד מצרימה - שאתה עולה תמולה ואין חוצה לארץ כדאי לך, הרי: א) הרי זה רק אצל יצחק שהי' עולה תמולה,

שהולך למצרים עם להשתקע שם, לכו דוקא כאן הרי מצר.

אבל צ"ע דאח"ל זגם בימי האבות אין מקום לצאת מן הארץ וגם בימי הרעב שמתו לצאת הרי אצו מן הארץ וגם בימי הרעב שמתו לצאת הרי ונכסיהם, הרי מיעוט להיות נצטרע ע"י שהתקיי לצאת אף שהיו בחיות. ולהעיר פה פירוש בא (ב) גם נמצא שאבותם יצאו מן הארץ גם לפני הרעב (לאחר ברית בין הבריתם - ראה לקיים חסדי ע' 202 הפק' 17, 23, וראה התוספות בהפסד הבאה.

לפיכך שם ע' 201 ואח"ל: חכיה ע' 152 ואח"ל: ועוד.

99) פירשינו תולדות כו, ה (באברהם), שם כו, יב, כ. ג. ט (ביצחק), וישלה לב, ה (ביעקב), וראה לקמ"ו ע' 243.

40) תולדות כו, ה. 41) כי נוסף ע"י שאברהם יצא גם לא בימי ה- רעב (ראה הפק' 37 בסופה) גם הוציאה בימי הרעב אינה מדת הסידות, כהפסד הנהל. 42) ראה מכלילתא בחולות. 43) תולדות כו, ב.

להתחיל, אלא, לפי שהי' חירצו על שנוקק לצאת כו"מ, היינו שהי' מצטער על הפעולה שהי' עשה בפועל.

אמנם אינו מוכן: מדוע נתעכבה הנסחה זו ד, אל תראה מרדה גו"מ, שאה להפג צערו, עד לאחרי שנסע ממקומו, והגיע לבאר שבע - וכמלא כל הזמן ההוא הרי יעקב בצע"ר<sup>22</sup>.

ועכצ"ל שכאן (בבאר שבע) נחחדש איתו ענינו, שבגללו הוצדו או יעקב ל"גתמתו של המכ"ש בהבטחתו אל תראה גו"מ, ולכן מפרש רש"י שהי' מיצר על שנוקק לצאת לחוצה לארץ, ולא על הוירידה למצרים כפלים.

והביאור בזה: באר שבע היא מקום הגבולג - הרי עיר האחרונה בדדומה של א"י, שממנה יוצאים לחו"ל. ולכן אע"פ שהלכתה מחתלה היתה צע"ל לצאת מהארץ ולרדת למצרים, ונטיעתו זו היתה מתחל שמה (וכו', כמ"ש<sup>24</sup>, "ראמר ישראל רב עוד

32) לכאורה י"ל (ע"ד מ"ש הרמב"ן שם, וראה מדרש לקח טוב שם, ועוד) שמאמר האל בא אליו לאתר ש, וינחה ויחיה לאלי אביו יצחקי (מו"א), אבל אתה שהתקבחה היתה נשכיל שמתלה אליה ה' והי' לנכות הנהגים לפני נטיעתו לבאר שבע, ולכן אורה דוחק לומר בפשיש"ט, דו"ה זו שחמה חשיבות העיר באר שבע אצל יעקב דעם נוסף ליציאתו אל תירא תשמ הנמרד (תולדות כו, ב, ואח"ל) - כי והי' לרש"י לפי זה, וראה בהגמון בהפסד הבאה.

33) ראה יפה תואר (השלים) לבי"ד פסח' ו (כו), וראה שם בפירושו פס' ד, מדרש הגדול פירשטו (מו"א) - אבל בנול הפקדש (השלים) לבי"ד פירשטו שם, שבאר שבע היא על גבול צפוני של א"י ואינו על הגדר למצרים (וראה גם פי' מהר"ח שם), וצ"ע, ורא"מ.

34) מה, כח, וראה פירשי עדי"פ.

מצרים היא החלת קיומה של גזירת בין הכתרים.

[לכאורה הרי אפ"ל שפירושו זה קשה לאומר, לפשט"מ, בלשון, אל תירא, מאור שאין זה משנה את הדעת לו שהיו קיים גזירת הקב"ה, אבל אין זה תירוץ מספיק, שהי' רש"י הרי יכל לפרש (כמו שהוא מפרש בלח"ה, כו"ל) שיעקב הרי מירצו ע"י שמעטה מחתיל זמן של "לעבדו וענו אותם", וכמבין, דגם כאשר יודעים שהגזירה היא רצונו של הקב"ה, בכיזו הרי ענין המעורר צערו.]

ה. וי"ל הביאור בזה:

במסקים שלפנינו מסופר כבר ע"י החלטה של יעקב לרדת למצרים: "ויאמר<sup>25</sup> ישראל רב עוד יוסף בני חיי אלכה ואראנו כטום אמותי: ועוד יותר שכבר התחיל לרדת, ומכיון שכן אמרה, וכל אשר לך גמול<sup>26</sup> - ומכיון שכן אמרה, מהו תוכנה של אמירה זו, "אל תראה מרדה גו"מ, שמשמעה שיעקב הרי עדיין בספק לפחד לירד למצרים<sup>27</sup> אמירה זו היתה מאומה לפני החלטתו לירד למצרים, ועכ"פ קודם שהתחיל לירד בפועל.

ולכן מפרש רש"י ש"אל תירא מרדה מצרימה" אין פירושו שהי' ידא נוספה

28) מה, כח. 29) מה, א. 30) ראה אברובאל כאן השארה הייח. 31) ברד"ל (לפד"א שם אות א) דוה שהוכיח כבר לילך למצרים, שאמר אליה ואנא ויהי שילך ריך ארצה לשוב שאמר אליה ואנא ויהי שילך תירא זו הוה שכחתי לאי מיד, וכיון שאמר לו אל תירא זו הוה שכחתי יעקב וגוי וישאו וגוי בעולות וגוי יקומו את מקומו וגוי. 32) ראה שיראל וכל אשר לך גמול<sup>26</sup> אמר כבר לפנינו, ויסע ישראל לומר שהנהגה בלכל אשר לך ויהי ריך מה ששייך ליעקב ולא לכל משפחתו.

הגלות והרגשת צער הגלות - חלויים זה בזה: כח זה האדם, להחריסם למעלה מן הגלות עד שלא יירא ויפחד ממנו, בא ונמשך מההרגש וההכרה שאין הגלות מקומו האמיתי, והוא מצטער על המצב בגלות ומשתוקק חמדי לצאת ממנו. והשגות ולשוב למקומו האמיתי. והשגות מקומו זו גופא מוביל אותו למעלה מן הגלות, עד שאין לו שום ריאה ופחד מהדעלמות והסתרים שבגלות.

וזהו ההרואה למעשה מפירוש רש"י זה: אם בתחילת ירידת יעקב למצרים ה' מצטער על שנוקב לצאת לחי"ל, צאצא"כ שצריך האדם להצטרף על מצר הגלות במוננו אנו, לאחרי כל צרות שעברו על כלל ישראל במשך זמן הגלות, עד לזמנו עתה, כדרא דעכבתא דמשחת:

ויער זה (ש"מצי"ר ל) צריך ר"א מיישראל לבטא ולגלות ע"י צעקתו ל- הקב"ה, עד מתי קץ הפלאות<sup>53</sup>, עד מתי ג' יחודי צ"ר<sup>54</sup>, ונדרוש וכו', את ה- גאולה מקובל<sup>55</sup>, כמדובר פעמים רבות<sup>56</sup> ממדרשי חז"ל, ומדברי הפוסקים הרא- שונים והאחרונים אשר מפרשים את חיים, וצעקה ודרישה זו עצמה מזרזת ו- מקרבת עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ולאפי אעל גם עלה"ש, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ ויגיש חשתי)

53 דניאל יב, ג.  
54 תולדות עז, י.  
55 ראה לילע ע' 181-2, ש"י.

(גם) לניו בכל הדורות והמקומות ב- היחם בגולה, שהרגש והיחם להגלות צ"ל בשתי תנועות הפלית:

מתח יגיס על כאו"א מוכ"י לדעת שאין להם לירא ולפחד מהגלות, כי מ- כיון ש"לא מוצאנו גלינו מארץ ישראל". אבינו מלכנו ית' הגלנו מאדמתנו ו- שלחנו בגלות<sup>57</sup>, הרי מוכן שניתנו לנו כל הכחות הדרושים להגבר על כל המניעות והעיכובים כי שבזמן הגלות ולמקד עבודתו ית' כדבעי. ויתרה מזו - דקא על ידי העבודה בגלות, מבלי להתחשב בכל ההעלמות וההסתרים על קיום המומצ והמלעיגים כל, כאח לירי גילוי גולותם והתקפם של בני" - לוי גדול אשמך שם" (כמבואר במש"ס).

אמנם מאידך, ביחד עם שלילת ה- יראה מן הגלות, צריכים להרגיש את ה"מצי"ר וצער של הגלות - היינו שה- יחם למצב הגלות לא יחיי חיי ברבגש של שלוח ומנוחה, אלא אדרבה - בתנועה של צער ומרד ע"י שבני אנוש נמצאים במקומם האמיתי - כ"א כננים שגור מלע שלוח אכדתי: ולא רק הנבים וכנסי" נמצאים בגלות וכשכ"ל, אלא כדברי ה' ליעקב, "אנכי ארד עמך מצרימא<sup>58</sup>, שכנתא בלחא.

ושני הוגשים אלו - העדי היראה מן

49 לקייד חיד חרוב, א. סתיס תפישי ע' קמ.  
50 ראה ד"ה אין חכמה בא בטוויא (סוד) תרפ"ח ע' ספי. סוד"ה תרפ"ח ע' רנו. סתיס אידיש בתחלת ד"ה איי ישנה תשי"ט. ובכ"מ.  
51 ברכות ג' טע"א.  
52 פירשתו מ"ג, ג.

מגורי אבני, הארץ שהוכנתה לכאו"א משלשת האבות, ובה יהי לגוי גדול, כהכנתה הקב"ה לאברהם, ואעשר לגוי גדול" - בא"י דוקא<sup>59</sup>.

ולכן דוקא בניצא"ה זו ה' מיצר על שנוקב לצאת לחי"ל, מאור שמקומם של "נפש בית יעקב" ה' צ"ל (לדעתו) בארץ כנען: וע"י נענה "כי לגוי גדול אשמך שם" - דאדרבה, הגוי גדול" דעם ישר- אל יושג דוקא "שם", כח"ל<sup>60</sup>.

ז. מיינה של חורה שבפירוש רש"י: סר"ס צריך ביאור, לכאורה: מכיון שהכונה בהכנתה הקב"ה (לפי רש"י) היא להסיר עטרו של יעקב (מה ש"ה"י מצי"א מדוע נאמר בה "אל חרוב" ויש לומר - ע"ד הרמז - שאמירת אל חרוב גר"ה בא להסיר רק יראתו ו- פחדו של יעקב מהירידה למצרים, אבל לא זה ש"ה"י מליצר על שנוקב לצאת לחי"ל, כי רגש המיצר על היציאה ל- חי"ל אין להסירו, ואדרבה: צער זה הוא הוא המבטל את הטעם והענין הגורם היראה מהירידה למצרים.

וזהו גם הרמז בלשון רש"י, "אל תירא מרדה מצרימה" - לפי שה' (יעקב) מיצר בו"י: "לפי" הוא נותנת טעם, כלומר: מדוע אין לו ליעקב להתיירא מהירידה מצרימה - לפי שה' מיצר על שנוקב לצאת לחי"ל.

ביאר הענין:

דברי הקב"ה ליעקב בירידתו לגלות מצרים, (אל חרוב גוי) ענינם - הוראה

47 פרשיי ל' ס"ג.  
48 אבל דברי הרש"י לאברהם, ואע"פ לוי גדול" בא"י דוקא, אין הכונה לים ישראל בכלל, כ"א רק שבא (בחי"ל) א' אחת זכה לבנים כפשיי רי"ס לך.

ב) גם בזה מדייק רש"י (ולא כמכ שה' אסור לצאת מהארץ<sup>61</sup> וכי"ב, אלא) שאין חו"ל כדאי לך".

וה"ל: התבשר בני איי לחי"ל בזמן ה- אבות (גם אצל יצחק) לא ה' מפני שה- היתה קדושה בהתפצם של הארץ גופא כ"א רק לפי ששם (בא"י) פעל אברהם שהקב"ה הוא, אלקי השמים ואלקי ה- ארץ" - הרבלינו בפי הבריות<sup>62</sup>, משא"כ בחי"ל שהקב"ה ה' רק בכחונת, אלקי השמים ולא אלקי הארץ" - "שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה' רגיל בארץ<sup>63</sup> (בחי"ל).

וכוח מוכן גם דיוק לישונו של רש"י כאן גבי יעקב, שה' מיצר על שנוקב לצאת לחי"ל" (ולא) - לצאת מן הארץ) - וע"ד לישונו גבי יצחק, אין חו"ל כדאי לך" - כי בזמן האבות עינין לא היתה קדושה בא"י שבגללה יהי חיו"ב ל- והוא בארץ.

וע"כ כ"כ טעמא בעי - אמאי ה"י יעקב מיצר על שישונו מורה על (שפשוטו) הלשון מורה שה' מיצר על היציאה למקום שהוא חו"ל א"י - ולא על שנוקב ללכת לארץ זרה כו'.

והביאור בזה:

מצבו של יעקב אז ה' שונה ממצבו בעת יציאתו לבית לבן (וכן ממצבם של אברהם ויצחק בעת יציאתם לחי"ל) בזה שבעת יציאה זו כבר היו שבעים נפש מלבד גיש בנות<sup>64</sup>, והרי זה התחלת בני ישראל (בע"כ) פ"ע. דלכאורה המקום ש- להם והמושר - הוא ארץ כנען, ארץ

44 נ"ד שנאמר ב"ד פס"ד, ג - ראה ב- ארבה לקי"ש חטי"ש שם.  
45 פרשיי חטי"ש כ"ג, ג.  
46 פרשתו מ"ג, כ"ד.